

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
& ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΡΕΥΜΑΤΟΛΟΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
(Ε.Ρ.Ε.-ΕΠ.Ε.Ρ.Ε.)

Έτος Ιδρύσεως 1960

Αθήνα, 07/09/2018

Α.Π.: 730

Διοικητικό Συμβούλιο
2017-2018

Πρόεδρος
Χαράλαμπος Μπερμπερίδης
berbbab@hol.gr

Αντιπρόεδρος
Δημήτριος Βασιλόπουλος
dvassilop@med.uoa.gr

Γενική Γραμματέας
Ευαγγελία Καταξάκη
kataxaki@otenet.gr

Ταμίας
Σταυρούλα Δικαίου
stavrouladikeou@windowslive.com

Ειδικός Γραμματέας
Σπύρος Νίκας
snikias@yahoo.com

Σύμβουλος

Γραμματεία
Νίκη Βελιαρούτη
Ευαγγελία Ορφανίδη

Προς: τα Μέλη της ΕΡΕ-ΕΠΕΡΕ

Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,

Η ΕΡΕ-ΕΠΕΡΕ στα πλαίσια της διαχρονικής ανάγκης για την επικαιροποίηση των συστάσεων για τη θεραπεία των ρευματικών παθήσεων, ανέθεσε στην **«Επιτροπή Παρακολούθησης και Επικαιροποίησης των Διαγνωστικών και Θεραπευτικών Ρευματολογικών Πρωτοκόλλων»** την επικαιροποίηση των Θεραπευτικών Πρωτοκόλλων (ΘΠ) για την ρευματοειδή αρθρίτιδα (ΡΑ), ψωριασική αρθρίτιδα (ΨΑ) και αξονική σπονδυλαρθρίτιδα (ΑΞΣΠΑ).

Η Επιτροπή απαρτιζόμενη από τους συνάδελφους κ.κ. Σ. Ασλανίδη, Δ. Βασιλόπουλο, Σ. Νίκα, Δ. Πατρίκο και Π. Σφηκάκη, μετά από ανασκόπηση της πρόσφατης βιβλιογραφίας και συζητήσεις με έμπειρους συνάδελφους στην συγγραφή ΘΠ, προχώρησε στην επικαιροποίηση των ΘΠ που κατατέθηκαν και εγκρίθηκαν από το ΔΣ της ΕΡΕ-ΕΠΕΡΕ (12^η Συνεδρίαση 16/02/2018). Στη συνέχεια τα ΘΠ αναρτήθηκαν στην ιστοσελίδα της ΕΡΕ-ΕΠΕΡΕ ενώ πρόσφατα παρουσιάσθηκαν και εγκρίθηκαν από την αρμόδια Υποεπιτροπή του Υπουργείου Υγείας (Πρόεδρος: κ. Γ. Γιαννόπουλος, Γ.Γ. Υπ. Υγείας).

Προς ενημέρωσή σας οι κύριες αλλαγές που περιλαμβάνουν τα ΘΠ που θα ενσωματωθούν στα επικαιροποιημένα ΘΠ Συνταγογράφησης (ΘΠΣ) του ΗΔΙΚΑ είναι οι ακόλουθες:

1. ΡΑ

- Το ΘΠΣ θα είναι **ενιαίο** (δεν θα υπάρχει διάκριση μεταξύ πρώιμης και εγκατεστημένης ΡΑ).

- Τα βασικά κριτήρια έναρξης ή αλλαγής θεραπείας είναι η παρουσία ενεργού νόσου (**DAS28-TKE>3.2**) και **δυσμενών προγνωστικών παραγόντων (RF/anti-CCP+, DAS28-TKE>5.1, ακτινολογικές διαβρώσεις**, όπως περιγράφεται αναλυτικά στο ΘΠΣ).

- Προστίθενται ως ισότιμες θεραπευτικές επιλογές με τους βιολογικούς παράγοντες αναφοράς τα εγκεκριμένα αντίστοιχα **βιο-ομοειδή**

- Προστίθεται στις θεραπευτικές επιλογές ο εγκεκριμένος **αναστολέας JAK (Tofacitinib)** που ήδη συνταγογραφείται και ο αναστολέας IL6 **Sarilumab** και ο **αναστολέας JAK (Baricitinib)** που έχουν λάβει έγκριση από τον ΕΜΑ και θα ενσωματωθούν στο πρωτόκολλο του ΗΔΙΚΑ εφόσον λαβουν τις απαραίτητες εγκρίσεις στην Ελλάδα.

2. ΑΞΣΠΑ

- Προστίθεται ως εναλλακτικός δείκτης ενεργότητας και ανταπόκρισης στη θεραπεία του BASDAI, ο δείκτης **ASDAS**.
- Προστίθενται ως ισότιμες θεραπευτικές επιλογές με τους βιολογικούς παράγοντες αναφοράς τα εγκεκριμένα αντίστοιχα **βιο-ομοειδή**.
- Προστίθεται στις θεραπευτικές επιλογές ο αναστολέας IL-17 (**Secukinumab**).

3. ΨΑ (Περιφερική προσβολή)

- Εισάγεται ως δείκτης ενεργότητας και ανταπόκρισης στη θεραπεία, ο δείκτης **DAPSA** (αντι του αριθμού αρθρώσεων και PsARC).
- Προστίθενται ως ισότιμες θεραπευτικές επιλογές με τους βιολογικούς παράγοντες αναφοράς τα εγκεκριμένα αντίστοιχα **βιο-ομοειδή**.
- Προστίθεται στις θεραπευτικές επιλογές ο **αναστολέας IL-17 (Secukinumab)** και το **Apremilast** που ήδη συνταγογραφούνται καθώς και το **Ixekizumab**, **Abatacept** (με ειδική παρατήρηση για μη αποτελεσματικότητα στην ψωρίαση) και **Tofacitinib** που έχουν λάβει έγκριση από τον EMA και θα ενσωματωθούν στο πρωτόκολλο του ΗΔΙΚΑ εφόσον λαβουν τις απαραίτητες εγκρίσεις στην Ελλάδα.

Τα επικαιροποιημένα ΘΠΣ επισυνάπτονται ενώ θα είναι διαθέσιμα σύντομα και στην αντίστοιχη ιστοσελίδα της ΕΡΕ-ΕΠΕΡΕ και του Υπουργείου Υγείας.

Θα έχουμε την ευκαιρία να παρουσιάσουμε αναλυτικά και να συζητήσουμε τα ΘΠΣ στο επικείμενο 26^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ρευματολογίας (6-9 Δεκεμβρίου 2018).

Είμαστε πάντα στην διάθεσή σας για τα σχόλια, προτάσεις και παρατηρήσεις σας που θα βοηθήσουν στην βελτίωση των ΘΠΣ.

Με εκτίμηση,

Τα Μέλη της «*Επιτροπής Παρακολούθησης και Επικαιροποίησης των Διαγνωστικών και Θεραπευτικών Ρευματολογικών Πρωτοκόλλων*» της ΕΡΕ-ΕΠΕΡΕ

Ασλανίδης Σπύρος, Ρευματολόγος, Δ/ντής ΕΣΥ, ΓΝΘ «Ιπποκράτειο»

Βασιλόπουλος Δημήτριος, Ρευματολόγος, Καθηγητής Παθολογίας-Ρευματολογίας, Β' Παν. Παθολογική Κλινική Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ, Γ.Ν.Α. «Ιπποκράτειο», Αντιπρόεδρος Ελληνικής Ρευματολογικής Εταιρείας και Επαγγελματικής Ένωσης Ρευματολόγων Ελλάδος (Ε.Ρ.Ε-ΕΠ.Ε.Ρ.Ε.)

Νίκας Σπύρος, Ρευματολόγος, Μέλος ΔΣ Ε.Ρ.Ε-ΕΠ.Ε.Ρ.Ε.

Πατρίκος Δήμος, Ρευματολόγος, Δ/ντής Ρευματολογικής Κλινικής, Νοσοκομείο Metropolitan, Πειραιάς

Σφηκάκης Πέτρος, Ρευματολόγος, Καθηγητής Παθολογίας και Πρόεδρος Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ, Δ/ντής Α' Παν. Παθολογικής Κλινικής Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ, ΓΝ «Λαϊκό».